

Hanna Bazhenova

Wizyta przewodniczącego Rady Europejskiej Charles'a Michela na Ukrainie

W dniach 2-3 marca 2021 r. przewodniczący Rady Europejskiej Charles Michel odbył dwudniową wizytę na Ukrainie. Najpierw udał się do wschodniej części kraju, gdzie spotkał się z prezydentem Wołodymyrem Zełenskim oraz z przedstawicielami Specjalnej Misji Obserwacyjnej OBWE. Dalsze rozmowy z W. Zełenskim odbywały się w Kijowie. W ich trakcie poruszono m.in. kwestie relacji między Unią Europejską a Ukrainą, wdrażania reform, szczepień ludności na COVID-19 oraz bezpieczeństwa energetycznego. Charles Michel spotkał się również z przedstawicielami ukraińskich instytucji antykorupcyjnych i odwiedził stołeczny doświadczalny ośrodek szczepień. Głównym rezultatem wizyty przewodniczącego Rady Europejskiej na Ukrainie było dalsze utrzymanie kwestii ukraińskiej na agendzie UE, co jest szczególnie ważne w przededniu kolejnego szczytu Rady Europejskiej, zaplanowanego na koniec marca 2021 r.

Spotkanie na Donbasie. W okresie od 28 lutego do 3 marca 2021 r. przewodniczący Rady Europejskiej Charles Michel złożył wizytę w Mołdawii, Gruzji i na Ukrainie w celu omówienia stosunków dwustronnych, wspólnych działań w walce z COVID-19 oraz przyszłości Partnerstwa Wschodniego. W ramach tej podróży 2 marca Charles Michel przybył na Ukrainę. Była to jego pierwsza wizyta w tym państwie jako przewodniczącego Rady Europejskiej. Najpierw udał się na Donbas, gdzie spotkał się z prezydentem Wołodymyrem Zełenskim oraz z przedstawicielami Specjalnej Misji Obserwacyjnej OBWE i agencji pomocy humanitarnej. Następnie wspólnie z W. Zełenskim odwiedził miasto Szczastia w obwodzie ługańskim, gdzie w 2020 r. otwarto duży punkt kontrolny na linii rozdzielania stron konfliktu. Zapoznał się tam z realizacją projektów finansowanych ze środków unijnych i z sytuacją w regionie.

Podczas wizyty politycy omówili postępy w rozminowywaniu terenów objętych walkami oraz prace Specjalnej Misji Obserwacyjnej OBWE na Donbasie. Prezydent W. Zełenski podziękował Unii Europejskiej za pomoc w finansowaniu tych projektów. Przewodniczący Rady Europejskiej oświadczył, że w tym roku Unia uruchomi nowy program wsparcia rozwoju gospodarczego i świadczenia usług publicznych mieszkańcom tego regionu. W jego ramach planowane jest m.in. finansowanie działania punktów kontrolnych na linii rozdzielającej strony konfliktu.

Przewodniczący Rady Europejskiej w wydanym oświadczeniu prasowym wyraził poparcie na rzecz niepodległości, suwerenności i integralności terytorialnej Ukrainy. Kontynuację trwającego się od wielu lat konfliktu zbrojnego na terenie Donbasu, pociągającego za sobą liczne ofiary, nazwał „haniebną rzeczywistością” współczesnej Europy. Zaznaczył też, że Rosja jest „stroną konfliktu, a nie mediatorem” w jego rozstrzygnięciu. Dlatego, zdaniem Charles'a Michela, sankcje gospodarcze nałożone przez UE na Rosję na razie pozostaną w mocy.

Negocjacje w Kijowie. Dalsze rozmowy przewodniczącego Rady Europejskiej z prezydentem Wołodymyrem Zełenskim były kontynuowane 3 marca w Kijowie. Główny ich temat stanowiły relacje między Unią Europejską a Ukrainą. Według informacji przekazanych przez Ch. Michela Bruksela w 2021 r. zamierza zrewidować warunki Układu o stowarzyszeniu z Ukrainą, jednak przewodniczący nie podał bliższych szczegółów. Politycy omówili kwestie bezpieczeństwa energetycznego, dostaw szczepionek na COVID-19, dalszej realizacji reform, a także kontrowersje wokół Sądu Konstytucyjnego Ukrainy oraz sytuację na Donbasie i na Krymie. Poruszono również kwestię Nord Stream 2. Strony potwierdziły zbieżność poglądów w sprawie budowy tego gazociągu i bezpieczeństwa energetycznego w regionie. Rozmówcy wymienili zdania na temat przygotowania do szczytu UE-Ukraina, który ma się odbyć w tym roku w Kijowie, i wysoko ocenili wyniki poprzedniego spotkania.

Na konferencji prasowej przeprowadzonej po tym spotkaniu przewodniczący Rady Europejskiej Charles Michel podkreślił, że realizacja porozumień mińskich jest ważnym narzędziem, służącym do osiągnięcia pokoju w południowo-wschodniej części Ukrainy. Wyraził też wsparcie dla inicjatywy Międzynarodowej Platformy Krymskiej, której spotkanie inauguracyjne ma się odbyć 23 sierpnia 2021 r. w Kijowie.

Zapewnił, że UE dąży do jak największej solidarności z Ukrainą, ponieważ UE i Ukrainę łączą nie tylko wspólne interesy, ale także wspólne wartości, takie jak: demokracja, praworządność, poszanowanie prawa międzynarodowego i praw człowieka. Zaznaczył, że Unia wspiera Ukrainę w walce z koronawirusem. Przyznała ona Ukrainie 190 mln EUR na przezwyciężenie pandemii oraz 1,2 mld EUR na pomoc makrofinansową, mającą na celu zwalczanie COVID-19 (zob. [„Komentarze IEŚ”, nr 346](#)). Pierwszą transzę w wysokości 600 mln EUR Ukraina otrzymała w grudniu 2020 r. UE pomaga Ukrainie również w kwestii uzyskania szczepionek na COVID-19.

Przewodniczący Rady Europejskiej oświadczył, że za prezydentury Wołodymyra Zełenskigo Ukraina poczyniła duże postępy w reformowaniu państwa. Jednocześnie zwrócił uwagę na potrzebę wzmocnienia praworządności, walki z korupcją oraz przyspieszenia wdrażania reformy sądownictwa, co powinno przyczynić się do poprawy klimatu biznesowego w państwie i przyciągnąć inwestycje. Przypomniał też, że od 2014 r. UE udzieliła Ukrainie pomocy na łączną kwotę 16 mld EUR w celu stabilizacji gospodarki i przeprowadzenia reform. Była to największa kwota, jaką otrzymało państwo spoza UE.

Wnioski. Głównym rezultatem wizyty przewodniczącego Rady Europejskiej Charles’a Michela na Ukrainie było dalsze utrzymanie kwestii ukraińskiej na agendzie europejskiej. Strony potwierdziły swoje głębokie zaangażowanie w proces wzmocnienia stowarzyszenia politycznego i integracji gospodarczej Ukrainy z Unią. UE bardzo zależy na tym, aby dążenia deklarowane przez władze Ukrainy były zgodne z jej rzeczywistymi działaniami. Wyrazem tego były słowa Ch. Michela, który podkreślił, że warunkiem przyznania drugiej transzy obecnej pomocy makrofinansowej UE będzie wypełnienie przez Ukrainę zobowiązań w zakresie praworządności, reformy sądownictwa, zwalczania korupcji oraz poprawy klimatu biznesowego. Warto dodać, że tuż przed przyjazdem przewodniczącego Rady Europejskiej ukraińskie władze zapowiedziały głęboką reformę sądownictwa.

Wizyta Charles’a Michela na Ukrainie była także ważna z punktu widzenia konsolidacji wysiłków państw UE w przeciwdziałaniu wpływom Federacji Rosyjskiej na arenie międzynarodowej. Jak już wiadomo, w dniach 25-26 marca 2021 r. odbędzie się szczyt Rady Europejskiej, na którym państwa członkowskie zamierzają zrewidować swoje strategiczne podejście do stosunków z Rosją. W przeddzień tego szczytu Charles Michel *de facto* zrobił to, czego szef unijnej dyplomacji Josep Borrell nie zdołał osiągnąć na początku lutego tego roku podczas wizyty w Moskwie, a mianowicie nakreślił kurs na zaostrzenie stosunków UE z Rosją. Symbolicznym wyrazem wizyty przewodniczącego Rady Europejskiej na Ukrainie był fakt, że znalazł się on tam w dniu, w którym weszły w życie nowe europejskie sankcje wobec wysokiej rangi rosyjskich urzędników państwowych. Przyczyniło się to do nadania większej wagi jego podróży do trzech państw Partnerstwa Wschodniego.